

ARVOSTELU- PÖYTÄKIRJA

Niuvanniemen sairaalan uudisrakennuksen suunnittelukilpailu

Niuvanniemen oikeuspsykiatrinen sairaala,
uudet potilasosastot ja hoitokeskus
12.6.-7.11.2025

ARVOSTELUPÖYTÄKIRJA

**NIUVANNIEMEN SAIRAALAN
UUDISRAKENNUKSEN SUUNNITTELUKILPAILU**

Niuvanniemen oikeuspsykiatrinen sairaala,
uudet potilasosastot ja hoitokeskus

12.6.-7.11.2025

Kilpailun järjestäjä:
Senaatti-kiinteistöt

Sisältö

1 Johdanto	4	6 Ehdotuskohainen arvostelu	18
2 Kilpailutekniset tiedot	5	6.1 Locus Quietis	19
2.1 Kilpailun järjestäjä	5	6.2 Mielipaikka.....	23
2.2 Kilpailumuoto	5	6.3 Niittylahti	27
2.3 Kilpailussa mukana olleet suunnitteluryhmät	5	6.4 Niityllä.....	31
2.4 Kilpailun aikataulu	6	6.5 Toivo	35
2.5 Kustannustason väliarviointi	6	7 Kilpailun tulos	39
2.6 Tuomaristo ja asiantuntijat.....	7	7.1 Tuomariston päätös	39
2.7 Palkkiot.....	7	7.2 Tuomariston suositukset	40
2.8 Jatkotoimenpiteet kilpailun jälkeen	7	7.3 Arvostelupöytäkirjan allekirjoitus.....	42
3 Kilpailun tavoitteet ja suunnitteluohjeet	8	7.4 Tekijätietojen avaus	42
4 Arvosteluperusteet	9		
5 Yleisarvostelu	10		

1 Johdanto

Senaatti-kiinteistöt järjesti suunnittelukilpailun Niuvanniemen oikeuspsykiatrisen sairaalan uudisrakennuksen suunnittelusta. Niuvanniemen sairaala on Kuopiossa toimiva vaativan erityistason hoitoa, asiantuntijapalveluita ja mielentilatutkimuksia tuottava oikeuspsykiatrisen sairaala.

Kilpailun tarkoituksena oli löytää toteuttamiskelpoinen suunnitteluratkaisu uudisrakennukselle, johon sijoitetaan kuusi potilasosastoa sekä hoitokeskus. Uudisrakennuksen tavoite laajuus on 11 030 brm² ja hankkeen kustannuspuite hintatasossa 4/2025 (KL 96,7) on 61 500 000 euroa (alv 0 %). Tehtävänä oli suunnitella rakennus, jossa potilaille ja henkilökunnalle on luotu turvalliset ja viihtyisät olosuhteet sairaala-alueen arvokasta kulttuuriympäristöä kunnioittaen.

Tuomaristo valitsee suunnittelukilpailun voittajiksi kaksi kehityskelpoisimmaksi arvioimaansa ehdotusta. Kilpailuvaiheen jälkeiseen jatkokehitysvaiheeseen kutsutaan mukaan kaksi suunnitteluryhmää. Jatkokehitysvaiheen perusteella valitaan suunnitteluratkaisu sekä suunnitteluryhmä, jonka jäsenten kanssa on tavoitteena solmia hankkeen suunnittelusopimukset.

2 Kilpailutekniset tiedot

2.1 Kilpailun järjestäjä

Kilpailun järjestäjä on Senaatti-kiinteistöt. Kilpailu järjestetään yhteistyössä Suomen Arkkitehtiliiton (SAFA) kanssa.

2.2 Kilpailumuoto

Hankinnassa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista (1397/2016) soveltaen SAFA:n kilpailusääntöjä Senaatti-kiinteistöjen hankintamenettelyyn. Hankinnan kokonaisarvo ylittää EU:n kynnysarvon, joten hankintailmoitus on julkaistu EU:n TED-tietokannassa.

Kilpailuun valittiin viisi (5) suunnitteluryhmää. Arkkitehtisuunnittelijan tuli koota suunnitteluryhmä, johon tuli nimetä vastuulliset suunnittelijat seuraavilta aloilta:

- rakennussuunnittelu (ARK),
- pääsuunnittelu (PS),
- rakennesuunnittelu (RAK), geotekninen suunnittelu (GEO),
- LVI-suunnittelu (LVI) sekä
- sähkö-, valaistus- ja tietoverkkosuunnittelu (SÄH).

Täyttääkseen suunnittelukilpailuun valituksi tulemisen ehdot suunnitteluryhmän yritysten ja vastuullisten suunnittelijoiden tuli täyttää ilmoituslomakkeessa esitetyt vähimmäiskelpoisuusehdot. Kilpailun

tuomariston jäsenet ja sihteeri sekä näiden yhtiökumppanit olivat esteellisiä osallistumaan kilpailuun.

Lisäksi maisemasuunnittelija (MARK) tuli nimetä, mikäli ryhmä kutsuttiin kilpailuun.

Määräaikaan mennessä ilmoittautuneiden suunnitteluryhmät asetettiin numerojärjestykseen arvalla. Arvonnin jälkeen tarkastettiin viiden ensimmäisen suunnitteluryhmän vähimmäiskelpoisuusehtojen täyttyminen. Mikäli jokin ryhmistä ei olisi täyttänyt vähimmäiskelpoisuusehtoja, olisi valittu numerojärjestyksessä seuraava ehdokas. Kaikki viisi ensimmäistä ryhmää täyttivät vähimmäiskelpoisuusehdot.

2.3 Kilpailussa mukana olleet suunnitteluryhmät

Suunnittelukilpailuun valitut suunnitteluryhmät ovat:

- QVIM Arkkitehdit Oy
- Työyhteenliittymä Tähti-Set ja MUUAN
- Arkkitehtitoimisto K2S Oy
- Raami Arkkitehdit Oy & Arkkitehtitoimisto Olla Oy
- Kirsti Siven & Asko Takala Arkkitehdit Oy

2.4 Kilpailun aikataulu

Kilpailu alkoi, aloitusseminaari	12.6.2025
Kysymysten jättö	15.8.2025
Vastaukset kysymyksiin julkaistiin	22.8.2025
Välisissäänjättö kustannustason arviointia varten	3.10.2025
Kustannustarkastelun yhteenveto kilpailijoille	13.10.2025
Kilpailuehdotusten sisäänjättö	7.11.2025

2.5 Kustannustason väliarviointi

Kilpailun aikana järjestettiin rakentamiskustannuksia koskeva kustannusten väliarviointi, jonka tavoitteena on varmistaa, että kaikki kilpailuun jätettävät ehdotukset ovat toteutettavissa kilpailun järjestäjän antamassa kustannuspuitteessa ja siten keskenään vertailukelpoisia.

Kustannustarkistusta varten kilpailijoiden tuli palauttaa alustavat luonnokset kilpailuehdotuksesta: asema-
piirros, pohja-, leikkaus- ja julkisivupiirustukset dwg-tiedostoina ja tilaohjelman vertailu ja laajuustaulukko xlsx-tiedostona.

Luonnosten perusteella ulkopuoliset kustannusasiantuntijat Ilkka-Matti Tuononen ja Eeva-Riitta Mäntyniemi (A-insinöörit Rakennuttaminen Oy) arvioivat kilpailuehdotusten toteutettavuutta annetussa kustannuspuitteessa. Kilpailijat saivat käyttöönsä yhteenvedon kustannustekijöistä ehdotuksen jatkokehittämistä varten. Yhteenvedosta oli mahdollista esittää kustannuslaskijalle kysymyksiä.

Välivaiheen kilpailuehdotuksia tai kustannuslaskelmia ei annettu tuomariston tietoon eikä välivaiheen kustannustarkistus vaikuttanut kilpailuehdotusten arviointiin. Kustannuslaskenta uusittiin kilpailuehdotusten lopullisen arvioinnin yhteydessä.

2.6 Tuomaristo ja asiantuntijat

Kilpailun tuomaristoon kuuluivat:

Senaatti-kiinteistöt

- Jari Auer (asiakaspäällikkö, arkkitehti SAFA), puheenjohtaja
- Riitta Juutilainen (toimialajohtaja, arkkitehti SAFA)
- Tuomas Koivumäki (rakennuttajapäällikkö, RI)

Niuvanniemen sairaala

- Allan Seppänen (johtava lääkäri)
- Hanna-Mari Röytiö (apulaistalousjohtaja)
- Aila Vokkolainen (johtava ylihoitaja)
- Anssi Kuosmanen (turvallisuuspäällikkö)

Kuopion kaupunki, asemakaavoitus

- Jaana Keränen (kaavoitusarkkitehti)

Suomen Arkkitehtiliiton (SAFA) nimeämänä:

- Hannu Huttunen (arkkitehti SAFA)

Kilpailun sihteerinä toimi Annina Vainio, A-Insinöörit Suunnittelu Oy. Tuomaristo kuuli arvostelun aikana asiantuntijoina Museoviraston edustajaa, ulkopuolista kustannuslaskijaa sekä Senaatti-kiinteistöjen asiantuntijoita suunnittelun eri osa-alueisiin liittyvissä kysymyksissä. Käyttäjän edustajille järjestettiin neljä arviointityöpajaa, joissa käsiteltiin ehdotusten toiminnallisia ominaisuuksia. Työpajojen tulokset esiteltiin tuomaristolle. Asiantuntijat ja kilpailusihteerit eivät osallistuneet päätöksentekoon.

2.7 Palkkiot

Kullekin kilpailuun hyväksytyn ehdotuksen jättäneelle suunnitteluryhmälle maksetaan palkkiona 40 000 euroa (alv 0 %) + alv. Palkkio on veronalaista tuloa. Palkkiot maksetaan Suomen Arkkitehtiliiton kautta. Arkkitehtiliitto perii kilpailusääntöjensä mukaisesti 7 % palkkioista.

2.8 Jatkotoimenpiteet kilpailun jälkeen

Tuomaristo valitsee suunnittelukilpailun voittajiksi kaksi kehityskelpoisimmaksi arvioimaansa ehdotusta, jotka kutsutaan kilpailun jälkeiseen jatkokehitysvaiheeseen. Jatkokehitysvaiheeseen osallistuville suunnitteluryhmille Senaatti-kiinteistöt maksaa palkkiona 15 000 euroa + alv.

Jatkokehitysvaiheen perusteella valitaan suunnitteluratkaisu sekä suunnitteluryhmä, jonka jäsenten kanssa on tavoitteena solmia hankkeen suunnittelusopimukset. Molemmilta jatkokehitysvaiheeseen osallistuvilta suunnitteluryhmiltä pyydetään jatkokehitysvaiheen aikana arvio hankkeen suunnittelutehtävien kustannuksista.

3 Kilpailun tavoitteet ja suunnitteluohjeet

Kilpailussa korostuvat turvallisuutta edistävät suunnitteluratkaisut, toiminnallinen selkeys, arkkitehtoninen laatu, kustannustehokkuus ja uudisrakennuksen sovittaminen arvokkaaseen kulttuuriympäristöön.

Kilpailutehtävänä oli suunnitella uudisrakennus, johon sijoitetaan yhteensä kuusi 16–18-paikkaista potilasosastoa, joissa on yhteensä 102 potilaspaiikkaa. Kaikki potilashuoneet ovat yhden henkilön huoneita ja jokaisessa potilashuoneessa on oma kylpyhuone. Jokaisella osastolla on oma ulkoilupiha. Potilasosastojen lisäksi uudisrakennukseen sijoitetaan hoitokeskus, johon on sijoitettu hoito- ja tutkimusta tukevat toiminnot, esimerkiksi neuromodulaatioyksikkö ja laboratorio.

Niuvanniemen sairaalan uudisrakennus on korkean turvallisuustason oikeuspsykiatrinen sairaala, johon sijoitetaan vaativinta hoitoa ja tutkimuksia tarvitsevat potilaat. Suunnittelussa tulee huomioida oikeuspsykiatrian erityistarpeet ja turvallisuuden kokonaisuus.

Suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota tilojen sijoitteluun ja turvallisiin kulkuyhteyksiin. Huomioitavia asioita ovat esimerkiksi tilojen väliset yhteydet, osastolle saapuminen ja osaston sisäiset kulkuyhteydet, sekä potilaiden yksityisyyden varmistamiseen

ulkopuolisilta. Turvallisuus uudisrakennuksen kaikissa tiloissa ja toiminnoissa on keskeinen edellytys ja turvallisuusajattelu tulee olla osa kaikkia suunnitteluvaiheita.

Uuden sairaalarakennuksen tulee olla toteutettavissa kilpailun järjestäjän antamassa kustannuspuitteessa.

Uudisrakennuksen sijoittumisessa ja arkkitehtuurissa tulee huomioida olemassa olevan sairaala-alueen rakennettuun kulttuuriympäristöön, kulttuurihistoriaan ja maisemaan liittyvät arvot. Uusi sairaala rakennus sovitetaan osaksi sairaala-alueen kokonaisuutta. Rakennuksen suunnittelussa on tarkasteltava huolellisesti muun muassa uudisrakennuksen sovittamista osaksi Kallavedeltä avautuvaa näkymää.

Hankkeen tavoitteet on kuvattu tarkemmin kilpailuohjelmassa ja sen liiteasiakirjoissa.

4 Arvosteluperusteet

Kilpailuehdotuksen tuli olla arkkitehtonisesti korkea-
tasoinen ja kilpailuohjelmassa ja sen liitteissä esitet-
tyjen tavoitteiden ja suunnitteluohjeiden mukainen.
Kokonaisratkaisun ansioita ja ehdotuksen kehityskel-
poisuutta pidettiin tärkeämpänä kuin yksityiskohtien
virheettömyyttä.

Tuomaristo painotti ehdotusten arvioinnissa kilpai-
luohjelman mukaisesti seuraavia seikkoja:

Turvallisuus

- Oikeuspsykiatrisen hoidon edellyttämät turvallisuusrakenteet ja niiden integroiminen ympäristöön mahdollisimman huomaamattomasti, mutta vaikuttavasti

Sisätilat

- Tilojen toimivuus ja tehokkuus
- Hoitoympäristön monipuolisuus ja viihtyisyys
- Sujuvuus ja turvallisuus potilaiden ja henkilökunnan kannalta
- Yhteys osastoilta ulkotiloihin

Ulkotilat

- Rauhallisuus ja puistomaisuus
- Virikkeisyys, houkuttelevuus liikkumiseen ja omaehtoiseen toimintaa

- Sijoittelu ja valvottavuus
- Potilaiden yksityisyys ja tietosuoja
- Liikenne- ja pysäköintijärjestelyjen sujuvuus ja turvallisuus

Kaupunkikuvallinen laatu ja kokonaisote

- Uudisrakennuksen ja piha-alueiden liittyminen sairaala-alueen arvokkaaseen kulttuuriympäristöön ja maisemaan

Teknis-taloudelliset ratkaisut

- Tavoitteiden mukainen mitoitus
- Kokonaistaloudellisuus toteutuksen ja elinkaarikustannusten osalta
- Kestävän kehityksen mukaiset ratkaisut

5 Yleisarvostelu

Ehdotustyyppit ja arkkitehtuuri

Kilpailuehdotukset voidaan jakaa kahteen tyyppiin. Nimimerkit 'Mielipaikka ja 'Niittylahti' edustavat tyyppiä, jonka pohjana on historiallisen sairaala-alueen 1800-luvun arkkitehtuuri ja sen keskeiset elementit. Molempien ehdotusten arkkitehtuuri perustuu ankaaraan symmetriaan ja pitkänomaisiin päärunkoihin, joita esimerkkinsä tavoin jakaa poikittaisten massojen pitkää julkisivua jäsentävät päädyt. Rakennukset ovat tasakorkeita ja harja- tai aumakattoisia. Kerrokset ovat tilajärjestelyltään pääosin toistuvia. Julkisivujen käsittelyn peruselementtien, kuten ikkunajaan, osalta ne hakevat innoituksensa esikuvistaan täydennettynä nykyarkkitehtuurin maustein.

Muut kolme ehdotusta 'Locus Quietis', 'Niityllä' ja 'Toivo' perustuvat vapaasti ryhmitettyjen auma- tai harjakattoisten "paviljonkien" muodostelmaan, jota sitoo yhteen tasakattoinen perusmassa tai siltamaiset yhdyskäytävät. Paviljongit ovat eri ehdotuksissa erimuotoisia ja -luonteisia. Niitä on kattomuodon ohella korostettu ja erotettu perusmassasta sijainnillaan ulkokulmissa, materiaalivehdoilla ja poikkeavalla aukotuksella. Syvärunkoista yhdistävää perusmassaa on jäsennetty ja

avattu rungon sisään muodostuvien sisäpihojen ja laajoin lasiseinin.

Julkisivujen käsittelyn ja väri- ja materiaalivalintojen osalta kaikki ehdotukset ovat pitäytyneet historiallisiin sairaalarakennuksiin hyvin sopivissa ja viittaavissa tiili- ja rappauspinnoissa ja vaaleissa neutraaleissa väreissä, joita osassa ehdotuksia säestävät vaaleat luonnonväriset puupinnat. Myös kattojen muotoaiheet ja harja- ja aumakattojen käyttö yhdistävät kaikkia ehdotuksia.

Sijainti ja massoittelu

Ohjelman mukainen kilpailualue on varsin laaja ja lähtökohtaisesti mahdollistaa useita teoreettisia sijoitusvaihtoehtoja uudisrakennukselle. Kilpailuehdotusten laatijat ovat tästä huolimatta päätyneet hyvin saman kaltaiseen ratkaisuun, jossa rakennus asettuu laajan Kallaveden rantaan ulottuvan peltoaukean kaakkoiskulmaan, loivasti järven suuntaan viettävään rinteeseen Koivukujan varteen ja osittain ns. luoteispuistoon ja sen reunaan.

Yksimielisen ratkaisun taustalla lienevät osittain kilpailuaineistoon kuuluneet massoittelutarkastelu ja puutarhaselvitys, joista ensimmäisessä rakennuksen massoittelevaihtoehdot on sijoitettu kyseiseen paikkaan. Jälkimmäinen tuo taas esiin sairaala-alueita ympäröivien puistojen ja niiden puuston arvon yksityiskohteisesti ja sitä painottaen. Kilpailun antama mahdollisuus tarkastella koko kilpailualueita monipuolisesti ja vertailla erilaisia rakennuksen sijoittamisvaihtoehtoja jää siten osin hyödyntämättä.

Ehdotusten tekijöiden valitsema sijainti on kuitenkin monella tapaa perusteltu. Uudisrakennus sijoittuu keskeisen sairaala-alueen ja valmiiden liikennereitien läheisyyteen. Sijainti säästää, lukuun ottamatta ns. luoteispuistoa, alueen historiallisesti ja maisemallisesti arvokkaan puuston ja puistotilat sekä olevat tiet

ja polut, jotka ovat vuosikymmenten aikana asettuneet luontevaksi osaksi miljöökokonaisuutta. Sijainnin etuna myös suhteellisen hyvät perustamisolosuhteet rinteessä ja rinteen tuomat mahdollisuudet sovittaa volyymiltaan suuri rakennus maisemaan ja vanhojen sairaalarakennusten mittakaavaan.

Rakennuksen koko ja sijainti pääosin järven suuntaan aukeavassa peltomaisemassa aiheuttaa haasteita, joihin ehdotukset ovat vastanneet eri tavoin. Rakennuksen massoitteluratkaisut, korkeus ja massojen jäsentely ovat keskeisiä keinoja suuren volyymin sopeuttamisessa luontevaksi osaksi maisematilaa siten, että historiallisen sairaalan asema säilyy laajassa maisematilassa ja avoimen peltoaukean ja puistoalueiden rajapinta voidaan säilyttää ehjänä tai eheyttää maisemasuunnittelun keinoin.

Kilpailuaineistoon kuulunut massoittelutarkastelu käsittelee vaihtoehtoisissa ratkaisuissaan uudisrakennuksen jäsentelyn periaatteita ja rakennuksen korkeutta suhteessa ympäristöön ja maisematilaan. Korkeutta on tutkittu 1...3 kerroksen vaihtoehdoilla. Rakennuksen korkeuden merkitys korostuu sen suhteessa historialliseen sairaalamiljööseen ja toisaalta laajaan pelto- ja järvimaisemaan. Kompakteissa korkeissa ratkaisuissa, kuten keskeisiltä osiltaan 3-kerroksisessa ehdotuksessa

'Mielipaikka', korostuu rakennuksen koko ja asema samalla heikentäen historiallisten sairaalarakennusten hierarkkista asemaa. Sijainti loivasti nousevassa rinteessä kuitenkin madaltaa rakennusta sairaala-alueen suuntaan ja lieventää korkeuden tuottamaa massiivista vaikutelmaa saapumissuunnasta.

Massoittelussa uudisrakennuksen korkeus ja pohja-alan laajuus ovat kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Vähäisempi kerrosluku ja rakennusmassojen monipuolisempi jäsentely ja korkeuksien vaihtelu levittävät rakennusta laajemmalle alalle, mutta korkeuden vaihtelulla rakennuksen eri osissa ja rikkaammalla massoittelulla on mahdollista sovittaa suuri rakennus paremmin maisematilaan ja ottaa huomioon uudisrakentamisen herkkä suhde historialliseen miljööseen huolimatta siitä, että ratkaisu tuo mukaan vanhalle miljöölle uuden tyyppisiä massoitteluelementtejä. Sijainti peltoaukean reunalla tarjoaa luontevasti tilan myös laajemmalle levittyvälle ratkaisulle.

Uudisrakentamisen sijainti selkeästi irti vanhasta rakennuskokonaisuudesta ikään kuin sen luoman piirin ulkopuolella - ulkokehällä - vapauttaa osaltaan suunnittelua ja sallii vapauksia poiketa historiallisesta miljööstä sekä rakennuksen ulkoisen ilmeen - massoittelun ja julkisivukäsittelyn osalta - ja siten myös välillisesti tarkastella

"uusin silmin" kysymyksiä, jotka liittyvät uudisrakennuksen käyttöön ja toimintaan, jota se tulee palvelemaan.

Ehdotusten vertailu toisiinsa kertoo, että rakennuksen sijainti, joka kaikissa ehdotuksissa on lähes identtinen, on monessa suhteessa perusteltu ja sallii sekä kompaktin rakennusmassan että suhteellisen laajalle alalle levittyvän massoittelultaan vaihtelevan ratkaisun ilman, että se aiheuttaa korvaamattomia vaurioita sairaala-alueen ja sitä ympäröivien puistojen muodostamalle historialliselle miljöölle ja laajemmalle maisematilalle. Matalammat, korkeudeltaan vaihtelevat ja massoittelultaan rikkaammat ehdotukset kuten 'Niityllä', 'Toivo' tai 'Locus Quietis' vaikuttavat asettuvan paikoilleen vaivattomammin ja itseään korostamatta.

Koordinaatisto ja symmetria

Ehdotusten vertailu tuo esiin myös mielenkiintoisen kysymyksen uudisrakennuksen suuntaamisesta ja sen suhteesta vanhaan sairaalamiljööseen, jonka luonteen kuuluu sekä symmetria että tiukan suorakaiteisen koordinaatiston ohjaama rakennusten asemointi.

Ehdotuksista kolme - 'Mielipaikka', 'Locus Quietis' ja 'Niityllä' – sitoo rakennuksen sairaalan rakennusten koordinaatistoon, mutta hyvin erilaisilla tavoilla. 'Mielipaikka' korostaa uudisrakennuksen liittymistä myöhäisempiren ja uusklassismin jatkumoon sekä koordinaatiston että massoitellun ja symmetrian avulla. Muut kaksi edustavat rakennusmassojen vapaampaa sommittelua ja jäsentymistä paviljonkimaisiin yksiköihin. Sairaala-alueen koordinaatistoon sitominen on kaikissa ehdotuksissa eräällä tavalla symbolinen ele, jonka merkitystä ei ole korostettu esim. ulkotilojen käsittelyllä, reittien suoristamisella tai rakennusten välisten tilojen kehittelyllä.

Ehdotuksista kaksi - 'Toivo' ja 'Niitylahti' - poikkeavat koordinaatistosta tai sitovat rakennuksen pikemminkin ympäristön muihin elementteihin, kuten kaareutuvaan koivukujan tai pellon linjoihin, jolloin rakennukset asettuvat luontevasti kujan varrelle ja/tai peltoaukean reunaan. Liittymistä vanhaan sairaalamiljööseen on vahvistettu julkisivuarkkitehtuurin ja -materiaalien tai kattomuodon avulla.

Kaikki käytetyt keinot ovat eri ehdotuksissa oman logiikkansa sitomia ja mahdollistamia. Tältä osin uudisrakennuksen sijainti sairaala-alueen ulkokehällä luo mahdollisuuden sitoa sen ympäröivään miljööseen usealla erilaisella tavalla ilman, että historiallisen miljöö-

arvoa heikennetään. Symmetrian käyttö uudisrakennuksen arkkitehtuurissa herättää kuitenkin kysymyksiä. Symmetria viittaa alkuperäiseen sairaalamiljööseen, mutta myöhemmät rakennukset 1980-luvulta alkaen ovat enemmän tai vähemmän irtautuneet symmetrian käytöstä. Ehdotuksissa 'Mielipaikka' ja 'Niitylahti' symmetria on ehdotuksen keskeisiä elementtejä ja saa tukea ensisijaisesti tilaohjelmasta ja rakennuksen toiminnallisesta jäsentelystä, mutta ehdotuksia tarkastellessa symmetria toimii pikemminkin suunnitelmaa muusta miljööstä eristävänä ja uudisrakennuksen hierarkkista asemaa korostavana elementtinä. Symmetriaan väistämättömänä osana liittyvä aksiaalisuus ei kohtaa vastinparia ympäristössä eikä kytkeydy muun sairaala-alueen sommitelmaan.

Ehdotuksien 'Mielipaikka' ja 'Niitylahti' sijainti poikkeaa myös hieman muista kolmesta ehdotuksesta. Ne on sijoitettu peltoaukean rinteeseen alemmas siten, että ns. luoteispuisto puustoinen on mahdollista säilyttää koivukujan ja rakennuksen välissä. Pääsisään-tulo rakennukseen on edellä mainitusta syystä ohjattu etelämpää koivukujalta. Puuston säästämistavoite on hyvä ja toivottavakin, mutta heikentää entisestään uudisrakennuksen yhteyttä vanhan sairaala-alueen kompositioon. Sisäänkäyntien kiertyvä suunta ei myöskään tue arkkitehtuurin symmetriaa.

Ulkotilat ja ulkoiset liikennejärjestelyt

Uudisrakennuksen asema olemassa oleviin liikenne-reitteihin ja sisääntulon ratkaisu on olennainen osa rakennuksen ulkoista ilmettä ja keskeinen tekijä sen liittymisessä ympäröivään rakennettuun miljööseen - historialliseen sairaalamiljööseen ja sitä ympäröiviin puistoihin. Koska rakennus on suljettu ulkopuolisilta ja vierailu/käynti vaatii aina ennalta sopimisen ja ohjatun liikkumisen rakennuksessa, päivittäinen liikenne on ensisijaisesti henkilökunnan, potilaiden ja huollon liikennettä sekä saattoliikennettä.

Sisääntulon samoin kuin huoltoyhteyden rakennukseen tulee olla selkeä, keskitetty, mutta ei turhaan rakennuksen asemaa korostava. Ehdotuksissa 'Niityllä', 'Locus Quientis' ja 'Toivo' yhteys koivukujalta on yksinkertainen ja jakaa luontevasti saatto/saapumisliikenteen toisistaan erillisiin pihoihin.

Liikenteellisesti kaikki ehdotukset tarjoavat toimivan ratkaisun. Ehdotukset, jotka sijoittuvat lähelle koivukujaa, asemoituvat ongelmitta saapumissuunnan ja liikennereittien suhteen ja tarjoavat sujuvat reitit sekä uudisrakennukseen että sen ja muun sairaala-alueen välillä. Luoteispuiston säilyttävät, rakennuksen alemmas rannan suuntaan sijoittuvat ehdotukset 'Mielipaikka' ja 'Niittylahti' ovat valinneet eteläisen saapumissuunnan. Ratkaisu vaatii uuden erillisen kaksisuuntaisen reitin ja yhteys Koivukujaan muodostuu hankalasti hahmotettavaksi ja osaltaan eristää uudisrakennusta muusta sairaalasta.

Kaikissa ehdotuksissa on ulkotiloihin paneuduttu pihasuunnittelun tasolla kiitettävästi ja ulkoitupihoille on pyritty etsimään toimivat yhteydet, riittävä eristys ja näkymiä rajoittavat ratkaisut sekä luomaan viihtyisyyttä.

Haasteet, jotka väistämättä tulevat esiin, kun korkeilla aidoilla ja osin muureilla rajatut pihat tulisi integroida rakennukseen ja sovittaa maisemaan, on ehdotuksissa jätetty vähemmälle huomiolle. Vaikuttaa, että rakennusta monelta suunnalta ympäröivien aitojen vaikutus laajemmassa maisemassa ja rakennuksen ulkoisen arkkitehtuurin kiusallisesti näkyvänä osana, on haluttu häivyttää visualisoinneista. Tässä suhteessa kilpailuehdotusten tekijöiltä olisi toivonut kunnianhimoisempaa ja kokonaisvaltaisempaa otetta sen sijaan, että on keskitytty yksinomaan rakennuksen suunnitteluun ja arkkitehtuuriin.

Ehdotuksista välittyy huolellinen perehtyneisyys rakennuksen toiminnalliseen tarkasteluun ja sen arkkitehtuurin sopeutumiseen historialliseen rakennuskantaan. Kaipaamaan jää maisema-arkkitehtuurin tarjoamia keinoja ja niiden hyödyntämistä suunnittelutehtävän vaikeiden elementtien - kuten vaikka juuri ulkoilupihojen ja niitä ympäröivien rakenteiden tai peltoaukean reunavyöhykkeen - maisemoinnissa ja sovittamisessa osaksi laajempaa maisemakokonaisuutta, johon kuuluvat erityisesti rakentamisen myötä muuttuvat peltoaukean reuna ja näkymät Kallaveden suunnasta.

Ehdotuksessa 'Toivo' oleskelupihoja on tutkittu mielenkiintoisella tavalla rakennuksen molemmin puolin rinteeseen viuhkamaisesti terassoituvina ja yläreunastaan muurein rajattuina kiilamaisina tiloina. Ratkaisu etsii oivaltavasti paikan mahdollisuuksia, mutta jää hieman kesken eikä täysin löydä ratkaisua suhteessa rakennukseen integroitumiseen. Tässäkin ehdotuksessa rakennus ulkotiloineen työntyy avoimeen peltotilaan vailla liittymävyöhykkeen tarkastelua maisematilassa.

Sisätilat ja toiminnalliset ratkaisut

Toiminnallisessa tarkastelussa ja arvioinnissa ehdotuksia käsiteltiin sekä moniammatillisissa käyttäjä- että potilastyöryhmissä. Suunnitelmia tutkittiin käyttöturvallisuuden osalta sekä tilaryhmistä osastojen ja potilastilojen toimintaa että hoitokeskuksen ratkaisuja.

Kaikki ehdotukset täyttävät valtaosan toimivuuden kannalta ehdottomista vaatimuksista. Puutteita esiintyy myös kaikissa ehdotuksissa.

Yleisesti kilpailuryhmät ovat onnistuneet osastojen perusrakenteen ja potilastilojen tavoitteiden mukaisessa suunnittelussa. Myös eristystilojen kokonaisuus on ratkaistu pääosin hyvin. Osastojen yhteyteen liittyvät ulkoilupihat on samaten ratkaistu vaatimusten mukaisesti. Hoitokeskuksen sijoitusta maantasoon kiitettiin kaikissa ehdotuksissa.

Puutteita on kulkureitteihin ja logistiikkaan liittyvissä ratkaisuissa, muun muassa lisäävun saavutettavuudessa osastoilla ja uuden potilaan saapumiseen liittyvissä ratkaisuissa. Tilojen toiminnallisuuden puutteita löydettiin osastojen valvottavuudessa, huolto- ja tuki-tilojen sijoittelussa ja hoitokeskuksen tilaratkaisuissa. Palo- ja poistumisturvallisuuteen liittyviä ratkaisuja ei ehdotuksissa ole kuvattu.

Sisätilojen toiminnallisuuden tarkastelun pohjalta parhaiksi arvioitiin ehdotukset 'Toivo' ja 'Niityllä' sekä 'Mielipaikka'.

Sisätilojen viihtyisyyteen ja arkkitehtuuriin liittyvät ominaisuudet jäävät sairaalarakennuksissa usein alisteiseksi komplisoidulle toiminnalliselle rakenteelle ja

sen asettamille vaatimuksille. Kilpailun kohteessa tämä korostuu turvallisuuteen ja valvontaan liittyvien erityisvaatimusten vuoksi. Toiveet tilojen viihtyisyydestä ja valoisuudesta sekä näkymistä potilashuoneista ja osastojen yhteistiloista ympäröivään maisemaan ovat turvallisuutta vahvistavia ja tukevat rauhallista hoitoympäristöä.

Ehdotuksissa sisätilojen luonnetta kuvataan ensisijaisesti sisänäkymin sekä osastojen yhteistiloista että osin myös käytävätiloista ehdotuksissa, joissa käytävät avautuvat sisäpihoille tai maisemaan. Keinoina ja viihtyisyyden luojana kaikissa ehdotuksissa ovat suuret lasipinnat ja runsas luonnonvärisen puun käyttö. Näkömäkvat ovat geneerisiä ja tilojen luonne ilmenee paremmin pohjapiirustuksista, joita osassa ehdotuksia on myös ansiokkaasti esitetty kalustettuna. Suuret lasipinnat ja lattiaan saakka ulottuvat ikkunat ovat tärkeä osa arkkitehtuuria, mutta myös turvallisuusriskinä ongelmallisia ja vaativat erikoisrakenteita, jotka lisäävät rakennuskustannuksia. Lasin käyttö tulee olla harkittua siten, että siihen liittyvät turvallisuusriskit arvioidaan, ja ikkunoiden hyöty sekä sisätilojen kannalta että julkisvuarkkitehtuurissa tulee punnita huolella.

Teknistaloudelliset ratkaisut

Teknisten arviointikriteerien osalta arvostelussa keski-tyttiin erityisesti talotekniikan toteutuskelpoisuuteen ja tehokkuuteen, rakennettavuuteen, elinkaariomaisuuksiin ja muuntojoustavuuteen, ylläpidettävyyteen ja huollon turvallisuuteen sekä hiilijalanjälkeen ja kiertotalousratkaisuihin.

Teknisten kriteerien perusteella ehdotuksista parhaiten onnistuneita ovat 'Mielipaikka' ja 'Toivo'. Ehdotus 'Niityllä' nähtiin arvioinnissa tasapainoisena kokonaisuutena, mutta sen monimuotoisempi massoittelu heikentää jossakin määrin lopputulosta. Heikoimmiksi arvioitiin ehdotukset 'Locus Quientis' ja 'Niitylahti', joissa havaittiin vaikeasti korjattavia puutteita ja keskeneräisyyttä.

Taloudellisten kriteerien arvioinnin pohjana olivat laaditut ehdotuskohtaiset kustannustarkastelut ja niissä ilmenneet seikat.

Kaikki ehdotukset ylittävät kilpailuaineistossa esitetyn tavoitteellisen kustannustason. Kompaktimmat ja perusrakenteeltaan rationaalimmat ehdotukset, kuten 'Niitylahti', 'Mielipaikka' ja 'Toivo', ovat kustannuksiltaan lähempänä tavoitetta kuin massoittelultaan rikkaammat 'Locus Quietis' ja 'Niityllä', joiden kustannukset on arvioitu lähelle toisiaan. Eroja näiden kahden ryhmän välillä selittää suurelta osin erot bruttoalassa. Laajuuksien arviointia vaikeuttaa osin joidenkin

ehdotusten teknisten tilojen mitoituksen puutteet. Jatkossa tulee tarkastella mahdollisuuksia tehostaa ehdotusten tilankäyttöä, kuitenkin heikentämättä toiminnallisia ratkaisuja ja menettämättä ehdotusten keskeisiä ominaisuuksia.

Kilpailuehdotusten teknistaloudellinen tarkastelu osoittaa, että todennäköisesti kaikkia ratkaisuvaihtoehtoja voidaan jatkosuunnittelussa kehittää siten, että ne täyttävät talotekniikan, rakennettavuuden, ylläpidon, 100 vuoden käyttöiän, kiertotalouden sekä hiilijalanjäljen tavoitteet.

Turvallisuusrakenteet

Kaikissa ehdotuksissa oli puutteita turvallisuusrakenteiden kuten rakennusta ympäröivien aitarakenteiden esittämisessä suunnitelma-aineistossa. Rakennuskonaisuutta ulkoilupihoineen ympäröivän yli 3 metriä korkeaan aitaan ja sen integroitumiseen maisemaan tai lähiympäristöön ei suunnitelmissa ole paneuduttu ja useimmissa näkymäkuvissa, jotka havainnollistavat itse rakennuksen sovitusta ympäristöönsä, ei aitoja ole käytännössä näytetty ollenkaan. Aitojen sijainti on merkitty - usein viitteellisesti - asemapiirustuksiin. Osassa ehdotuksia ('Toivo', osittain 'Locus Quietis' ja 'Niityllä') ulkoilupihoja rajaaviin aitoihin ja muureihin on paneuduttu huolellisemmin, mutta niidenkin havainnollistaminen näkymäkuvissa on jäänyt vähälle huomiolle.

Lähtökohtaisesti aidat ja niiden merkitys sairaalarakennuksen toimintojen ja turvallisuuden näkökulmasta on huomioitu ohjelman mukaisesti, mutta aitojen vaikutusta miljööseen ja keinoja niiden integrointiin esim. maisemasuunnittelun avulla ei ole tutkittu tai näytetty. Tältä osin ehdotuksia on vaikea arvioida.

Kehityskelpoisuus

Kaikki viisi ehdotusta on laadittu ammattitaitoisesti ja kilpailutyöryhmät ovat perehtyneet sekä rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti vaativan kilpailualueen ominaispiirteisiin, että laajaan ja monimutkaiseen tilaohjelmaan. Kaikissa ehdotuksissa on puutteita eri osa-alueilla, ja ne vaativat vähäisempiä tai suurempia muutoksia suunnitelmiin, mutta arviointiryhmä katsoo kehityksen kaikissa olevan mahdollista. Puutteita on eri ehdotuksissa mm. liittymisessä ympäristöön, massoitelussa ja julkisivuarkkitehtuurissa sekä sisätiloissa ja toiminnallisissa ratkaisuisa.

Kaikkien ehdotusten tehokkuutta ja kustannuksia joudutaan myös tarkastelemaan suhteessa ohjelmassa asetettuihin tavoitteisiin. Kilpailuehdotukset täyttävät kuitenkin kunkin ehdotuksen lähtökohdista keskeiset kriteerit riittävässä määrin ja niiden voidaan katsoa täyttävän kehityskelpoisuudelle asetettavat ehdot.

Kehityskelpoisuuden kokonaistarkastelussa kaksi ehdotusta - 'Niityllä' ja 'Toivo' – erottuivat selkeästi muista ehdotuksista.

6 Ehdotuskohtainen arvostelu

Määräaikaan mennessä kaikki viisi osallistujaryhmää jättivät kilpailuohjelman mukaisesti ehdotuksensa suunnitteluratkaisusta kilpailuohjelman mukaisesti. Ehdotusten todettiin täyttävän kilpailuohjelman vaatimukset ja ne kaikki hyväksyttiin mukaan arvosteluun.

6.1 Locus Quietis

'Locus Quietis' on valituista lähtökohdistaan loogisesti ja perustellusti kehitetty ehdotus. Esitys on tasapainoinen ja selostus tukee muuta esitystä hyvin.

Arkkitehtuuri ja liittyminen ympäristöön

Ehdotus perustuu kolmen U:n muotoiseen kaksikerroksisen aumakattoisen osastopaviljongin ja osastojen muotoa varioivan hoitokeskuksen muodostamaan kylämäiseen ryhmään. Paviljongit kiertyvät eri suuntiin avautuvina suurehkon keskipihan ympärille ja pihaa kiertävä lasiseinäinen käytävä yhdistää toisistaan irrallaan olevat paviljonkimassat. Osastopaviljongit ovat tiiliverhottuja ja hoitokeskus erottuu niistä poikkeavalla kattomuotoilulla ja puuverhotuilla julkisivuilla. Rakenne on selkeä ja helposti hahmotettava. Rakennuskokonaisuuksien ryhmittäytyminen onnistuneesti koivukujan varteen sairaala-alueen läheisyyteen noudattaen samaa koordinaatistoa. Hoitokeskuksen ja sisääntuloaukion sijainti on muun sairaala-alueen kannalta hyvä.

Paviljonkimassat mukailevat hahmoltaan ja mittakaavaltaan vanhan sairaala-alueen rakennuksia, mutta eivät noudata sen symmetriaa ja aksiaalisuutta. Vanha ja uuden yhdistelmä toimii – uusi erottuu omakseen, mutta yhdistäviä ominaisuuksia on riittävästi. Osastopaviljongien avautuminen eri suuntiin ja päätyjen polveileva rytmiikka yhdessä mataluuden kanssa tarjoaa hyvät edellytykset uudisrakennuksen sopeutumiseen järven ja peltoaukean maisemaan.

Ehdotuksen julkisivut eivät kaikilta osin pääse kokonaisuuden tasolle. Osastojen julkisivujen aukotus on suhteiltaan jäykkää ja tasatahtista. Rakennuskokaisuuden arkkitehtuurissa keskeisessä osassa olevien

päätyjen käsittelyä tulisi tutkia, jotta niiden potentiaali saataisiin hyödynnettyä paremmin osana sairaala-alueen arkkitehtuuria.

Osastopaviljonkien väliin sijoittuvat suurehkot atriumpihat, joille ehdotuksessa on esitetty erilaisia toimintoja ja teemojen mukaista käsittelyä. Idea on kiinnostava, mutta herättää kysymyksiä käytöstä, pihojen toimivuudesta ja niiden kunnossapidosta ja edellyttää suunnitelman kehittämistä. Pihoja kiertävät käytävät lisäävät osastojen välisten yhteyksien pituutta ja rakennuksen laajuutta.

Sisäänkäynti ja ulkotilat

Rakennus asettuu kauniisti koivukujan varteen ja sisäänkäynti on mittakaavaltaan miellyttävän intiimi. Tätä tukee myös hoitokeskuksen julkisivu puuverhoukseen ja suojaavan katoksen muodostavine räystääineen. Sisäänkäynnin optimaalisen sijainnin ansiosta saapuminen muulta sairaalan alueelta tapahtuu luontevasti. Uudisrakennus kytkeytyy yhteisen koordinaatiston ja sisäänkäynnin edustan "puistotilan" avulla vanhan sairaala-alueen rakennusryhmään. Huoltopihan erottaminen saattopihasta hoitokeskuksen toiselle sivulle on onnistunut ratkaisu, joka rauhoittaa saattopihan miljöötä.

Ulkoilupihat on sijoitettu selkeästi toisistaan erilleen, ja ne tukeutuvat luontevalla tavalla osastoihin, joita ne palvelevat. Pihat ovat väljiä ja muodoltaan vaihtelevia muodostaen rakennusta ympäröivän puiston. Kuten muissakaan ehdotuksissa, ulointa, pihakokonaisuutta kiertävää aitaa ei ole integroitu pihojen muodostamaan puistokehään. Erityisesti tässä ehdotuksessa ulkokehän maisemointi puuistutusten avulla "viimeistelisi" uudisrakennuksen sovittamisen peltoaukean ja Kallaveden maisemaan. Rinnemaastoa ei ole hyödynnetty pihojen asemoinnissa.

Sisätilat ja toiminnallisuus

Kaikissa osastoissa toistuu sama muoto ja selkeä perusrakenne. U-muodon ansiosta osastojen solut sijoittuvat selkeästi erilleen toisistaan ja kulku ulkoiluun tapahtuu eriytettynä kummastakin solusta. Muoto tarjoaa myös luontevan yhteisten potilastilojen sijainnin keskeisesti solujen välissä. Osastojen keskelle jäävät maise-mapihat ovat muodon mukanaan tuoma bonus, jota on hyödynnetty sekä ikkunanäkymien kohteena että näkymiä rajaavina vyöhykkeinä. Osastojen ongelmana ovat näköyhteyksien osittainen heikkoudet ja erityisesti kaikkien eristyshuoneiden sijoitus yhteen kerrokseen, jolloin yhteydet toisen kerroksen tiloista muodostuvat hankaliksi ja luovat turvallisuusriskin. Puutteiden korjaaminen edellyttää laajemmalle heijastuvia tilamuutoksia.

Hoitokeskuksen tilat ovat maan tasossa ja sijainniltaan hyvin saavutettavissa. Potilastilat ja muut tilat ovat pääosin toimivat. Yhteydet muulta sairaala-alueelta ovat hyvät. Uusien potilaiden saapumisen reitit jäävät epäselväksi. Huoltotilat oli eriytetty potilastiloista hyvin.

Kokonaisuutena rakennuksen toiminnot täyttävät pääosin ohjelman mukaiset vaatimukset, mutta osa puutteista, kuten kaikkien eristystilojen sijoittaminen ensimmäiseen kerrokseen, vaativat huomattavia uudelleenjärjestelyjä, jotka saattavat aiheuttaa laajempia tilamuutoksia.

Teknistaloudelliset ratkaisut

Suunnitelman massoittelu on monimuotoista, mikä lisää ulkoseinien määrää ja samalla suunnitelman aiheuttamaa hiilikuormaa. Tekniset tilat suunnitelmassa ovat pääosin mitoitettu oikein, mutta eri yksiköihin hajautettujen IV-konehuoneiden muodostama järjestelmä ja pitkät reitit lisäävät kustannuksia.

Ehdotuksen bruttoala ja liikennereittien laajuus ylittää suunnitelmille asetetun tavoitetason. Sen toteutuskustannukset ylittävät tavoitetason ja ovat viidestä ehdotuksesta korkeimmat.

6.2 Mielipaikka

'Mielipaikka' on kompakti ja ankaran rationaalinen, uusklassisesta sommitteluperinteestä ammentava ehdotus. Se on teknisiltä ja rakenteellisilta ratkaisuiltaan huolellisesti tutkittu ja sekä toimivaan että taloudellisesti järkevää lopputulokseen pyrkivä. Esitys on selkeä ja selostus tuo hyvin esiin tekijän tavoitteet ja tukee suunnitelman ratkaisuja.

Arkkitehtuuri ja liittyminen ympäristöön

Ehdotus poikkeaa monella tavalla kilpailun muista ehdotuksista. Rakennus on päämassaltaan kolmikerroksinen ja ankaran symmetrinen. Pitkää jyrkällä aumakatolla varustettua päärunkoa jäsentävät poikittaiset massat, jotka jakavat rungon tilaohjelman mukaisesti kerroksittain kahteen kaksisoluihin osastoon ja niiden väliin on sijoitettu osastoja palvelevat yhteiset tilat. Osastoparin sisältäviä identtisiä kerroksia on kolme. Päämassan symmetria-akselille, koivukujan puolelle sijoittuu sisäänkäynnit, hoitokeskuksen ja huolto- ja tukitilat sisältävä matala ja tasakattoinen siipiosa. Rakennus sijoittuu muista ehdotuksista poiketen rinteeseen alareunaan lähes tasamaalle ja säästää siten osan koivukujan koillispuolista metsikköä.

Kokonaisuus on ryhdikäs ja symmetriassaan hallittu. Sen arkkitehtuuri kuvastaa rehdisti sekä tilaohjelman tarjoamaa toistuvuutta että tavoitetta synnyttää vuorovaikutus nyky- ja klassisen arkkitehtuurin kesken. Ongelmaksi muodostuu rakennuksen koko ja tilaohjelman vaatimat monitahoiset toiminnalliset kytkennät. Rakennus on massaltaan, runkosyvyydeltään ja korkeudeltaan ylimittäinen vanhaan rakennuskantaan nähden. Vaikka se sijoittuu kilpailijoitaan alemmas, sen katon harja nousee kerroksen verran muita ehdotuksia korkeammalle – lähes samalle tasolle kuin vanhoissa rakennuksissa. Rakennuksen rannan ja peltoaukean puoleinen fasadi on massiivinen ja dominoi laajaa rantamaisemaa ja järvinäkymää.

Sisäänkäynti ja ulkotilat

Rakennuksen sijoituessa kauemmas koivukujasta sen sisäänmeno on kujan tasoa huomattavasti alempana ja liittymä siksi johdettu kiertäen etelämpää. Saapumissuunta ja sisäänkäynti koivukujaa alempana on jollakin tapaa ristiriidassa rakennuksen aksiaalisen symmetrian ja vanhan sairaala-alueen mukaisen koordinaatiston kanssa. Vaikka rakennus vaikuttaa hakevan yhteyttä uusklassiseen sairaalasommitelmaan, se ei kytkeydy siihen. Vaikutelmaa korostaa myös näkyvän ulkoisen symmetria-akselin puuttuminen - uudisrakennuksen sommitelmalla ei ole vastaparia ympäristössä.

Sisääntuloa rakennuksen edessä hallitsevat autopaikat. Varsinainen sisäänkäyntiaukio muodostuu rakennuksen sisään puoliavoimena sisäpihana. Näkymäkuva aukiosta kertoo idealtaan viihtyisästä tilasta, mutta sen käyttötarkoitus jää kuitenkin epäselväksi. Kävely-yhteys rakennukseen muulta sairaala-alueelta on suora, mutta koivukujan ja sisäänkäynnin välillä korkeuserosta johtuen jyrkähkö.

Ulkoilupihat on sijoitettu rakennuksen symmetriaa noudattaen väljinä, suorakaiteisina vehreinä pihoina rakennuksen eteen ja sivuille. Pihasuunnitelmaluonnos istutuksineen ja rakennuksen muotoja mukaileva katos on herkkä ja kauniisti esitetty. Pihaluonnoksessa ja länsijulkisivukuvassa ei aitoja eikä niiden integrointia peltoaukean suuntaan ole esitetty.

Sisätilat ja toiminnallisuus

Ehdotus on sisätilojen järjestelyjen osalta ja toiminnalliselta rakenteeltaan esimerkillisen selkeä. Kerrosten tasolla toimintojen jako ja yhteydet toimivat hyvin ja kokonaisuus on selkeä. Kulkuyhteysvaatimukset ja tilavyöhykkeet huomioitu erittäin hyvin ja uuden potilaan reitti esitetty erittäin selkeästi. Esitetyt reittikaaviot ovat havainnollisia ja kertovat myös keskitetyn ratkaisun tehokkuudesta. Kiitosta saavat selkeä kulku vierailutiloihin ja niiden saavutettavuus sekä kulku osastojen huoltotiloihin potilastiloista eriytettyinä. Osastojen sijoittuminen kerroksittain päällekkäin toteuttaa lisäavun saannin kaikilta osastoilta. Kerrosten kahden osaston välinen yhteys on lyhyt ja toimiva.

Osastot ovat selkeät ja niiden solurakenne on toimiva. Yhteistilat solujen välillä ovat väljät ja muunneltavat. Käytävien sijoitus siten, että ne lisäävät yhteistilojen avaruutta, on tavoitteena hyvä. Puutteina arvioinnissa nähtiin kanslian sijoitus ilman suoraa näköyhteyttä osastolle, keittiön sijainti erillään ruokailusta, käytävämäisyys osastojen suurissa soluissa ja porras- tai hissiyhteydet ylimmästä kerroksesta vierailutiloihin ja ulkoilupihoille. Osastojen tilallista rakennetta olisi voinut selkeiden, mutta hieman kaaviomaisten pohjapiirrosten lisäksi havainnollistaa enemmän kalustuksen avulla.

Hoitokeskus sijoittuu hyvin maan tasoon ja huolimatta rakennuksen sijainnista etäämmällä ja alempana, suora ulkoyhteys muulta sairaala-alueelta on lyhyt, joskaan ei välttämättä täysin esteetön. Hoitokeskuksen potilas-tilat ja muut tilat, kuten huolto- ja tukitilat, on eritetty selkeästi.

Ehdotuksen tilallisissa järjestelyissä on joitakin puutteita, mutta pääosa on korjattavissa ilman suuria muutoksia suunnitelmaan. Toiminnalliselta ratkaisultaan ehdotus asettuu lähelle kilpailun kärkeä.

Teknistaloudelliset ratkaisut

Suunnitelman massoittelu on kurinalaista ja kokonaisuus kompakti ja keskitetty. Teknisesti ehdotus on vahva ja taloteknisesti johdonmukainen ja sen kompaktista ja tehokkaasta muodosta johtuen hiilijalanjälki on alustavien laskelmien perusteella matalin. Pitkälle pohditun tate-suunnittelun, lyhyiden runkoreittien ja keskitettyjen teknisten tilojen ansiosta ehdotus on teknisten ratkaisujen osalta kilpailun paras.

Ehdotuksen bruttoala ja liikennereittien laajuus ylittää suunnitelmille asetetun tavoitetason. Sen toteutuskustannukset ylittävät tavoitetason ja ovat viidestä ehdotuksesta toiseksi alhaisimmat.

6.3 Niittylahti

'Niittylahti' on systemaattinen ja tilaohjelman toisteisuutta hyödyntävä ehdotus ja sen struktuurilistinen rakenne kuvastaa hyvin toiminnallisia lähtökohtia. Esitys on pelkistetty ja luonnosmainen, mutta havainnollinen ja sisältää olennaisen tiedon suunnitelmasta.

Arkkitehtuuri ja liittyminen ympäristöön

Rakennus muodostuu kahdesta muodoltaan samantaisesta rakennusmassasta, jossa pitkä rinteen suuntaisesti käännetty kapearunkoinen päämassa jaettu soluihin neljällä poikittaisella lamellilla. Kummassakin rakennusmassassa on tilarakenne sama. Kaksi poikittaista lamellia sisältää osaston muodostavat solut ja tukitilat ja niiden väliin jää avoin yhteistila. Koko kerros muodostaa osastoparin ja sama toistuu viereisessä rakennusparissa ja osin myös ensimmäisessä kerroksessa, johon sijoittuvat sisäänkäynti, hoitokeskus sekä huolto- ja tukitilat. Ratkaisu on lähtökohtaisesti selkeä ja kirkas.

Laaja kaksikerroksinen rakennus sijoittuu osittain rinteeseen ja osittain peltotasanteelle. Huolimatta korkeasta kattomuodosta rakennus asettuu selkeästi vanhan sairaala-alueen rakennuksia alemmas. Asetelma on luontevalla tavalla vanhalle rakenteelle alisteinen ja sitä korostaa myös konstailematon ja positiivisella tavalla arkinen arkkitehtuuri. Rakennuksen kompositio on tiukan rationaalinen ja symmetrinen, mutta arkkitehtuurin pidättyvyys tuo julkisivuihin paikkaan ja vanhaan miljööseen sopivaa yksinkertaista arvokkuutta, jota päätyjen ryhdikkyys korostaa. Rakennuksen rannan suuntaan katsova fasadi on omalla tavallaan vaikuttava ja istuu hyvin uusklassiseen arkkitehtuuriin sitä kuitenkaan jäljittelemättä.

Rakennuksen jaolle kahteen lähes erilliseen rakennukseen on vaikea löytää perusteita. Puoliskot yhdistyvät

sisäyhteydellä vain ensimmäisessä kerroksessa henkilötilojen kautta, mutta muuten sisäyhteyksiä ei ole. Rajatut sisäyhteydet rakennuksen kahden osan välillä aiheuttavat toiminnallisia puutteita, joita on vaikea korjata. Rakennus olisi yhdistettävissä menettämättä ehdotuksen arkkitehtonisia arvoja tai tekemättä olennaisia muutoksia sisäisiin piha- ja aukiutiloihin.

Ehdotus on arkkitehtuuriltaan hyvin paikkaan istuva, mutta ei kaikilta osin loppuun asti harkittu.

Sisäänkäynti ja ulkotilat

Ehdotuksen sisäänkäyntien tulosuunta poikkeaa radikaalisti muista ehdotuksista. Pääsaapumisreitti rakennukseen on ohjattu koivukujalta hyötypuutarhan kautta ja uutta kujaa pitkin pohjoiseen rakennusparin väliin muodostetulle aukiolle, johon on keskitetty saatto- ja huoltoliikenne ja magneettirekan pysäköinti. Myös käynti muulta sairaala-alueelta on johdettu aukion kautta. Yhteys on pitkä ja takaperoinen. Ratkaisu perustuu rakennuksen asemointiin rinteessä ja lähtökohtana olevaan tilajärjestelyyn, mistä johtuen sisäänkäynti sijoittuu alempaan kerrokseen. Ratkaisu on mahdollinen, mutta ei optimaalinen.

Ulkoilupihat on sijoitettu rakennuksen kaikille sivuille hyödyntäen rinteiden korkeusasemia, jolloin neljästä osastosta on suora yhteys osastolta pihalle. Pellon puoleisen rakennuksen toisen kerroksen osastoilta on erillinen suojattu porrasyhteys pihalle. Osastoilla kulku

ulkoiluun tapahtuu selkeästi eriytettynä kummastakin osaston solusta. Pihat ovat vaihtelevan muotoisia eivätkä muodosta yhtenäistä puistokehää rakennuksen ympärille. Pihat on esitetty pihasuunnitelman tasolla, mutta luonnetta ei ole avattu tarkemmin. Aitarakenteita ja niiden integrointia puiston maisematilaan tai rakennukseen ei ole esitetty. Näkymäkuvassa ulkoilupihat on esitetty käytännössä ilman aitoja. Tämä antaa lopullisesta tilanteesta idealisoidun kuvan.

Sisääntuloaukion tai rakennusten väliin muodostuvan sisäpihan luonnetta ei myöskään ole avattu kuin asema- ja piirustuksen tasolla. Sisäänkäynnistä tai saapumissuunnasta ei ole näkymäkuvia.

Sisätilat ja toiminnallisuus

Sisätilojen puunkäyttöä ja CLT-väliseinienkäyttämömahdollisuuksia O kuvattu sekä selostuksessa että sisäperspektiivikuvassa. Tavoitteet ovat hyvät ja perustellut. Puupintojen käytön ideaa on kehitelty pitkälle, myös turvallisuusnäkökulmasta.

Rakennuksen kulkureiteissä on puutteita. Reitit ovat monimutkaisia ja seikoittuvan keskenään (esim. huolto, henkilöstö, potilaat, vierailijat). Uuden potilaiden ja vierailijoiden saapumista ei ole esitetty ja huomioitu. Horisontaalsiirtymät toisen kerroksen eri rakennuksissa sijaitsevien osastoparien välillä eivät ole mahdollisia, mikä heikentää mm. lisäävän saavutettavuutta vaaratilanteissa.

Osastot ovat perusrakenteeltaan selkeitä. Osastoilla solut sijoitettu selkeästi erilleen ja potilashuoneet sijoitettu hyvin pienemmiksi ryhmiksi. Potilashuoneen ratkaisu on hyvä ja toimiva. Sisäänvedetty vaatekaappi pitää näkymän avoinna koko huoneeseen. Puutteina osastoilla on tilojen sokkeloisuus, mikä heikentää turvallisuuden toteutumista ja arjen työskentelyä. Kansliatilat ovat liian kaukana potilastiloista, eikä niistä ole näköyhteyttä potilastiloihin.

Osa ehdotuksen puutteista on suuria ja niitä on osin vaikea muuttaa puuttumatta ehdotuksen keskeisiin ominaisuuksiin. Toiminnallisesti ehdotus ei nouse parhaiden tasolle.

Teknistaloudelliset ratkaisut

Suunnitelman massoittelu on selkeää, kurinalaista ja rakenne toistuva. Tekniset tilat ovat alimitoitettut. IV-järjestelmä on keskitetty rakennuksen molemmissa osissa erikseen, mutta järjestelmän logiikkaa ei ole esitetty riittävästi. Järjestelmä on kehitettävissä, mutta kuvaus on puutteellinen tarkemman arvion pohjaksi. Rakentamisen kokonaispäästöt ovat ehdotuksista pienimmät.

Ehdotuksen bruttoala ja liikennereittien laajuus ylittää suunnitelmille asetetun tavoitetason. Sen toteutuskustannukset ylittävät tavoitetason ja ovat viidestä ehdotuksesta alhaisimmat, mutta teknisten tilojen alimitoitus vaikeuttaa kustannusten arviointia.

64 Niityllä

Ehdotus 'Niityllä' on huolella työstetty ja kauniisti esitetty. Esitys on kokonaisuudessaan selkeä ja helppolukuinen. Tiivis ja ehdotuksen keskeisiä tavoitteita hyvin kuvaava ja perusteleva selostus sekä kaavioita täydentävät tekstit ansaitsevat maininnan.

Arkkitehtuuri ja liittyminen ympäristöön

Ehdotus perustuu osastojen ja hoitokeskuksen muodostamaan viiden noppamaisen, aumatuilla katoilla varustetun paviljongin ryhmään. Paviljonkeja yhdistää tasakattoinen rakennusmassa, jossa sijaitsevat osastoihin kytkeytyvät toiminnalliset tilat ja pääsisäänkäynti auloineen ja turvallisuustarkastuksineen ja tukitiloineen. Rakennus noudattaa historiallisen sairaala-alueen koordinaatistoa.

Ehdotuksen rakennusmassat järjestyvät siten, että hoitokeskuksen molemmin puolin sijoittuvat osastoparit muodostavat symmetrisen rakenteen, jota tekijä - osastomassojen tilaohjelman eroja hyödyntäen ja koivukujan kaarta ja pellon suuntaan laskevaa rinnettä mukaillen - on hienovaraisesti rikkonut. Kaksikerroksisen rakennuksen mataluus ja sen asema vanhaa sairaala-aluetta alempana rinteessä säilyttävät vanhojen rakennusten hallitsevan aseman. Suunnitelma sijoittuu ympäristöönsä luontevalla tavalla ja asettuu rannan ja järven suunnassa maiseman osaksi hahmoltaan jäsenytyneenä ja pienimittakaavaisena.

Tekijän esittämä ratkaisu on taidokas. Symmetria ja olevan koordinaatiston käyttö kytkevät uudisrakennuksen vanhan sairaalamiljöön ankaraan hierarkiaan, mutta symmetrian "vapauttaminen" antaa rakennukselle lempeän ilmeen, vähentää laitospäisyyden tuntua ja kuvastaa nykyaikaista ihmisarvoa korostavaa lähestymistapaa. Kokonaissommitelma on samanaikaisesti

nykyaikainen ja historiallista sairaalamiljöötä kunnioittava, mutta tuo myös Niuvanniemen miljööseen kilpailuohjelmassa esitetyn toiveen mukaisen uuden ajallisen kerrostuman. Julkisivuarkkitehtuurin vaihtelu eri rakennusosissa ja valitut kattomuodot paviljongeissa jäsentävät rakennuksen hahmoa ja korostavat rakennuksen selkeää ja itsenäistä arkkitehtuuria.

Arkkitehtuuriltaan ja maisemasuhteeltaan ehdotus on korkeatasoinen ja kilpailun ehdotonta parhaimmistoa.

Sisäänkäynti ja ulkotilat

Sisääntulo rakennukseen on osoitettu koivukujan suunnasta selvästi, mutta itseään liikaa korostamatta. Sijainti on hyvä ja yhteys muun sairaala-alueen suunnasta on luonteva. Huollon reitit on erotettu muusta liikenteestä onnistuneesti. Erillinen ambulanssihalli 1. kerroksen yhteydessä on toimiva ja turvallisuuden näkökulmasta hyvä ratkaisu, mutta kustannuksiltaan suuri ja vaatii kehittelyä.

Ulkoilupihojen suunnitteluun on paneuduttu huolella. Pihat ovat tilavia. Ne sijoittuvat onnistuneesti osastopaviljonkien läheisyyteen ja hyödyntävät rinteiden tarjoamia korkeusasemia. Pihaille on neljän osaston sisätiloista suora yhteys. Kahdessa osastossa hankalaksi koettua porrasyhteyttä pihalle kompensoi osin osaston yhteyteen sijoitettu ulkotila (parveke / terassi), joka esitettyssä muodossaan voi kuitenkin olla turvallisuusriski.

Uloin, pihoja rajaava aita ja sen integrointi peltomaisemaan on jätetty tutkimatta ja esittämättä Tältä osin ehdotus vaatii pihasuunnitelman kehittämistä erityisesti peltoaukean rajapinnan käsittelyn osalta.

Sisätilat ja toiminnallisuus

Ehdotuksen toiminnallinen perusrakenne on selkeä ja kulkuyhteyksien orientaatio ja reittien toiminnallinen eriytyminen on ratkaistu erittäin hyvin. Uuden potilaan saapuminen on ratkaistu esimerkillisesti. Kokonaisuutena tilarakenne tukee hyvin henkilökunnan arjessa työskentelyä, toiminnan sujuvuutta ja turvallisuutta. Erityisesti potilaiden näkökulmasta kokonaisuus nähtiin kilpailun parhaana ja toipumista hyvin tukevana.

Osastojen rakenne on looginen ja toimiva ja potilashuoneiden sijoittelu tukee rauhallista hoitoympäristöä ja luo edellytykset viihtyisyydelle. Lisäavun saavutettavuus osastoparienvälillä toteutuu hyvin. Potilashuoneiden sijoittelu tukee rauhallista hoitoympäristöä. Heikkoudeksi osastojen suunnitelmissa koettiin yhteistilojen lievä ahtaaminen ja turvallisuutta heikentävät näköyhteyksien puutteet.

Hoitokeskuksen ja vierailutilojen saavutettavuus ja kulkureitit niihin ovat selkeät. Itse hoitokeskuksen tilaratkaisut vaikuttavat osin jääneen toiminnallisesti keskeneräiseksi ja ne edellyttävät tilajärjestelyjen kehittämistä. Rakennuksen huoltotilat ja logistiikka sekä pyykki- ja jätehuollon tilakokonaisuus on ratkaistu toiminnat hyvin huomioiden.

Sisätiloihin liittyvät toiminnalliset puutteet ovat vähäisiä ja kehitettävissä ilman suuria muutoksia ehdotuksen perusrakenteeseen. Toiminnalliselta ratkaisultaan ehdotus asettuu kokonaisuudessaan lähelle kilpailun kärkeä.

Teknicaloudelliset ratkaisut

Suunnitelman massoittelu on monimuotoista, mikä lisää ulkoseinien määrää ja samalla suunnitelman aiheuttamaa hiilikuormaa. Tekniset tilat suunnitelmassa ovat pääosin mitoitetut oikein, mutta eri yksiköihin hajautettujen IV-konehuoneiden muodostama järjestelmä ja pitkät reitit lisäävät kustannuksia.

Ehdotuksen bruttoala ja liikennereittien laajuus ylittää suunnitelmille asetetun tavoitetasen. Sen toteutuskustannukset ylittävät tavoitetasen ja ovat viidestä ehdotuksesta toiseksi korkeimmat.

6.5 Toivo

Ehdotus 'Toivo' on erittäin huolellisesti tutkittu kaikilta toiminnallisilta osa-alueiltaan. Esitys on tarkka ja paikoin pitkälle yksityiskohtiin paneutuva. Selostus ja kaavioita täydentävät tekstit ovat yksityiskohtaisia, mutta niitä rasittavat osin turha maalailu ja kuvailu, joka ei tuo esitykseen lisäinfoa. Tiivis ja suunnitelman ominaisuuksissa pysyvä teksti auttaisi ehdotukseen perehtymisessä paremmin.

Arkkitehtuuri ja liittyminen ympäristöön

Ehdotus sijoittuu lähes koivukujan varteen peltoaukean suuntaan laskevan rinteeseen yläreunaan. Tilat sijoittuvat kolmeen kerrokseen, mutta rakennusmassa on terassoituva ja kaikki näkyvät julkisivut ovat kahden kerroksen korkuisia. Suuri ja syvärunkoinen rakennusmassa on ilmeeltään laakea ja matala. Peltoaukealle suuntautuva, vaakasuuntainen porrastus rytmittää ja jäsentää pitkää julkisivua. Julkisivujen yksityiskohdat ja materiaalin käyttö ovat lupaavia.

Hyvistä lähtökohdista huolimatta rakennuksen ilme peltoaukean suuntaan jää tasapaksuksi ja raskaaksi. Porrastuksen tavoitteleva pienimittakaavaisuus ei toteudu; rakennusmassa ei rytmity eikä jäsenny helposti havaittaviksi muodoiksi. Julkisivut jatkuvat tasakorkeina, materiaaleiltaan ja aukotukseltaan toistuvina ja niiden yksiaineisuus korostaa matalaa laattaista ilmettä. Osastomoduuleita korostamaan esitetyt aumatut kattomuodot ovat liian matalia ja jäävät räystäslinjan taakse lähes näkymättömiin.

Rakennus sisältää aineksia hyvään lopputulokseen, mutta suunnitelma vaatii vielä kehittelyä ja arkkitehtuurin aineistensa uudelleen tarkastelua erityisesti pellon ja järvimaiseman suunnasta. Ulkoiselta ilmeeltään rakennus ei kaikilta osin yllä parhaiden ehdotusten tasolle.

Sisäänkäynti ja ulkotilat

Rakennus asettuu rinteeseen suuntaisesti koivukujan varteen ja sen eteen on avattu koko rakennuksen levyinen sisääntuloaukio. Aukio on laaja ja jakautuu kolmeen toimivaan osa-alueeseen. Ratkaisu palvelee hyvin rakennuksen kulkuyhteyksiä ja saapuminen muualta sairaalan alueelta onnistuu hyvin.

Suuri edusaukio on ilmeeltään hieman juhlava ja yhdessä sinänsä laadukkaan pääfasadin kanssa luo suljetulle rakennukselle turhankin ”julkisen” ilmeen. Sisääntulon korostaminen heikentää vanhan sairaala-alueen ja sen hallintorakennuksen asemaa alueen päärakennuksena. Aukiosuunnitelman ”monumentaalisuutta” voidaan vähentää pienin muutoksin puuttumatta toiminnalliseen ratkaisuun.

Ehdotus poikkeaa edukseen muista kilpailun ehdotuksista ulkoilupihojensa osalta. Pihat on sijoitettu molemmin puolin rakennusta rinteeseen peltoaukean suuntaan laskeutuvina terasseina. Terrassien pengermuurit integroituvat osaksi rakennuksen jalustaa ja muodostavat luontaisen näkösuojan pihalta toiselle. Ne ovat samalla osa aitarakennetta ja vähentävät korkeiden teräsaitojen hallitsevaa asemaa maisemassa. Terrassoituvien pihojen muotoilu myötäilee olevaa rinnettä, ja pihat puustoineen integroituvat luontevasti osaksi peltoaukean reunan maisemaa. Osittaisesta kapeudesta huolimatta pihat tarjoavat viihtyisiä ja kulkureiteiltään vaihtelevia ulkoilualueita. Suoria

yhteyksiä osastoilta ulkoilupihoille erillisten osastokohtaisten ramppien kautta pidettiin onnistuneena ja päivittäistä potilasliikennettä helpottavana ratkaisuna.

Sisätilat ja toiminnallisuus

Ehdotuksen toiminnallinen perusrakenne on selkeä ja kulkuyhteyksien orientaatio ja reittien toiminnallinen eriytyminen sekä uuden potilaan saapuminen on ratkaistu erityisen hyvin. Huoltotilojen sijoitus ja rakennuksen logistiikka on esitetty onnistuneesti. Kokonaisuutena tilarakenne tukee hyvin henkilökunnan arjessa työskentelyä, toiminnan sujuvuutta ja turvallisuutta. Puutteena nähtiin, että rakennuksen terassoituvasta massasta johtuen vain osa hisseistä toimii kaikkien kolmen kerroksen välillä, mikä saattaa hidastaa ja vaikeuttaa liikkumista osastojen välillä lisääpua vaativissa tilanteissa.

Osastojen rakenne on looginen ja toimiva ja potilas-huoneiden sijoittelu tukee rauhallista hoitoympäristöä. Osastoparien välillä lisäävun saavutettavuus toteutuu hyvin. Erityismaininnan ansaitsevat yhteistilat, jotka ovat sekä toimivat että väljät. Samoin lähes suoraa yhteyttä turvasolun ja eristystilojen välillä pidettiin hyvänä. Potilaiden yksityisyyden suoja on myös huomioitu toivotulla tavalla.

Hoitokeskuksen kokonaisuus vaikuttaa toimivalta, mutta vaatii osin tilojen uudelleen sijoittelua.

Kulku vierailutiloihin on selkeä ja tilat hyvin saavutettavissa.

Ehdotus täyttää rakennukselle asetetut ehdottomat toiminnalliset kriteerit muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Sisätiloihin liittyvät puutteet ovat kokonaisuudessaan vähäisiä ja kehitettävissä ilman suuria muutoksia ehdotuksen perusrakenteeseen. Toiminnallisilta ja tilallisilta ratkaisuiltaan ehdotus on kilpailun ehdotonta kärkeä.

Teknistaloudelliset ratkaisut

Ehdotuksen rungon modulaarisuus ja toistuvuus helpottavat toteutusta. Ainoana ehdotuksista on suunnitelmassa mainittu varautuminen perustuksissa lisäosastokerrokseen ilman potilastoiminnan keskeytystä, mikä kertoo tekijän monipuolisesta perehtymisestä tehtävään. Rakennusrungon modulaarisesta luonteesta johtuen talotekniset ratkaisut on voitu keskittää ja tältä osin suunnitelma on tehokas. Hiilijalanjälki on ehdotusten keskitasoa.

Ehdotuksen bruttoala ylittää suunnitelmille asetetun tavoitetaso ja teknisissä tiloissa on vajeita. Sen toteutuskustannukset ovat viiden ehdotuksen joukossa keskitasoa.

7 Kilpailun tulos

7.1 Tuomariston päätös

Tuomaristo päätti yksimielisesti valita kilpailun voittajiksi ehdotukset "Niityllä" ja "Toivo".

Perustelut valinnalle:

Ehdotukset "Niityllä" ja "Toivo" täyttävät kokonaisuutena parhaiten kilpailuohjelman tavoitteet ja edustavat selkeimmin kehityskelpoisia ratkaisuja vaativaan historialliseen ja maisemalliseen ympäristöön. Molemmissa ehdotuksissa uudisrakennus sovituu hallitusti Niuvanien sairaalamiljöön mittakaavaan ja luonteeseen, mutta muodostaa samalla ajallisesti uuden, omailmeisen kerrostuman.

"Niityllä" vakuutti tuomariston erityisesti korkeatasoisella arkkitehtuurillaan, hienovaraisella suhteellaan vanhaan sairaala-alueeseen ja potilasnäkökulmasta rauhallista hoitoympäristöä tukevalla ratkaisullaan. Paviljonkimainen massoittelu, rakennuksen matala mittakaava sekä huolellisesti suunnitellut ulkoilupihat hyödyntävät rinnemaastoa esimerkillisesti. Toiminnallinen perusrakenne on selkeä, kulkureittien eriyttäminen on onnistunutta ja potilaiden arkea tukeva tila-ajattelu nähtiin kilpailun parhaimmistona; havaitut puutteet ovat luonteeltaan sellaisia, että ne ovat korjattavissa ilman muutoksia ehdotuksen keskeiseen ideaan.

"Toivo" erottui puolestaan kilpailun selkeimpänä ja pisimmälle työstyettynä toiminnallisena ja

teknistaloudellisena kokonaisuutena. Ehdotuksen kulkureittien logiikka, uuden potilaan saapumisen ratkaisu, huollon ja logistiikan järjestelyt sekä osastojen arjen toimintaa tukeva tilajako arvioitiin kilpailun kärkitasoisiksi. Terassoituvat ulkoilupihat, jotka integroituvat osaksi rakennuksen jalustaa ja rinnemaisemaa, tarjoavat ansiokkaan tavan yhdistää turvallisuusrakenteet ja maisema. Myös rakennuksen modulaarinen runko ja talotekniikan keskitetty ratkaisu luovat hyvän lähtökohdan elinkaari-, muuntojoustavuus- ja hiilijalanjälkitavoitteiden saavuttamiselle.

Teknistaloudellisessa tarkastelussa molempien ehdotusten todettiin ylittävän tavoitekustannustason, mutta niiden kompaktit, selkeät perusrakenteet ja kehityskelpoiset ratkaisut mahdollistavat kustannustason ja laajuuksien jatkosuunnittelun kuitenkin ilman, että ehdotusten olennaiset ominaisuudet vaarantuvat.

Näiden kokonaisarvioiden perusteella tuomaristo katsoo, että "Niityllä" ja "Toivo" muodostavat kilpailun vahvimman ja tasapainoisimman lähtökohdan jatkosuunnittelulle ja ovat siten perustellusti kilpailun voittajat.

7.2 Tuomariston suositukset

Tuomaristo suosittelee, että kilpailun jälkeisessä jatkokehitysvaiheessa ehdotuksia "Niityllä" ja "Toivo" kehitetään rinnakkain ja tiiviissä yhteistyössä käyttäjän edustajien kanssa.

Ehdotus "Niityllä"

Vahvuudet:

- Korkeatasoinen arkkitehtuuri, joka yhdistää historiallisen sairaalamiljöön koordinaatiston ja uuden, pehmeästi jäsentyvän paviljonkiarkkitehtuurin.
- Hyvin paikkaan sovitettu massoittelu: matala, kaksikerroksinen rakennus asettuu herkästi rinteeseen ja säilyttää vanhan sairaala-alueen hierarkian.
- Erinomaiset potilasnäkökulman ratkaisut: rauhalliset potilashuonejärjestelyt, selkeä osastorakenne, lisäävän saavutettavuus ja toipumista tukeva ympäristö.
- Huolellinen ulkoilupihojen suunnittelu, jossa rinteiden korkeuseroja on hyödynnetty luontevasti ja useille osastoille on suora ulkoyhteys.
- Selkeä ja toimiva kulkureittien logiikka, hyvin hallitut eriytykset ja esimerkillinen uuden potilaan saapumISRatkaisu.
- Tasapainoinen kokonaisuus, joka on arkkitehtonisesti vahva ja toiminnallisesti vähin muutoksin kehityskelpoinen.

Kehityskohteet:

- Laajuus- ja kustannustaso ylittävät merkittävästi tavoitteen
- Hoitokeskuksen tilaratkaisu vaatii jatkotyöstöä ja joidenkin toimintojen uudelleenjärjestelyä.
- Osastojen yhteistilat koettiin hieman ahtaiksi, ja niiden avaruutta sekä näkyvyyttä tulee kehittää.
- Valvottavuuden parantaminen: näkymäyhteyksissä joitakin puutteita, jotka vaativat hienosäätöä.
- Ulkoilupiharatkaisuissa osa 2. kerroksen pihayhteyksistä perustuu porrasyhteyksiin, mikä edellyttää arviointia saavutettavuuden ja turvallisuuden näkökulmasta.
- Ambulanssihallin ratkaisu on toiminnallinen, mutta kustannuksiltaan merkittävä ja edellyttää optimointia.
- Talotekniikan hajautus ja pitkät reitit nostavat kustannuksia ja edellyttävät selkeyttämistä jatkosuunnittelussa.

Ehdotus "Toivo"

Vahvuudet:

- Erittäin selkeä ja pitkälle jalostettu toiminnallinen kokonaisuus, joka tukee sujuvaa arkea, turvallisuutta ja henkilökunnan työprosesseja.
- Poikkeuksellisen hyvin ratkaistu logistiikka ja kulkureittien eriytyminen, mukaan lukien uuden potilaan saapumisreitti.
- Terassoidut ulkoilupihat ovat kilpailun parhaimmistoa: ne integroituvat maastoon, vähentävät korkeiden turvallisuusaitojen visuaalista vaikutusta ja tarjoavat vaihtelevia ulkoilutiloja.
- Modulaarinen runkorakenne tuo joustavuutta ja mahdollistaa talotekniikan keskittämisen tehokkaasti.
- Selkeät ja väljät yhteistilat osastoilla, jotka tukevat yksityisyyttä ja potilasturvallisuutta.
- Korkea kehityskelpoisuus, koska toiminnallinen perusidea on vahva ja muutostarpeet ovat rajattuja.

Kehityskohteet:

- Julkisivuarkkitehtuurissa peltoaukealle avautuva fasadi jää tasapaksuksi ja yksiaineiseksi; massan rytmitystä ja mittakaavaa tulee selkeyttää.
- Julkisivujen kattomuotojen esiintuominen jää vaatimattomaksi, mikä heikentää paviljonkiluonteen ja kokonaisarkkitehtuurin luettavuutta.
- Pääsisäänkäyntiaukio on mittakaavaltaan suuri ja luo turhan virallisen vaikutelman suljetulle sairaalarakennukselle; aukiota tulee pehmentää ja sovittaa ympäristöön.
- Jotkin sisätilojen ratkaisut, erityisesti hoitokeskuksessa, vaativat uudelleenarviointia käyttäjätarpeiden näkökulmasta.
- Osaa hisseistä ei ole kytketty kaikkiin kerroksiin, mikä voi aiheuttaa ongelmia lisäävän saatavuudessa ja liikkumisessa.
- Kustannustaso ylittää jonkin verran asetetun tavoitteen

7.3 Arvostelupöytäkirjan allekirjoitus

Tuomaristo hyväksyi arvostelupöytäkirjan kokouksessaan 12.12.2025. Arvostelupöytäkirja on allekirjoitettu sähköisesti.

7.4 Tekijätietojen avaus

Arvostelupöytäkirjan hyväksymisen jälkeen tuomaristo avasi kilpailuehdotusten tekijätiedot. Ehdotusten tekijöiksi osoittautuivat seuraavat työryhmät:

Niityllä

Arkkitehtitoimisto Olla Oy

Jani Ristimäki (suunnittelu)

Niina Ojanen (suunnittelu)

Jyri Jernström (visualisointi)

Arkkitehtuuri- ja maisemasuunnittelu

NYMAN & RISTIMÄKI Oy

Johanna Ristimäki (maisemasuunnittelu)

Granlund Oy (entinen Raami Arkkitehdit Oy)

Kaisa-Liisa Raiskinmäki,
(suunnitteluryhmän koordinointi)

Kaisa Härkönen (suunnittelu)

Sanna Peltoniemi (suunnittelu)

Natalia Batrakova (suunnittelu)

Elina Kettunen (avustavat tehtävät)

Selja Hytönen (avustavat tehtävät)

Ville-Veikko Vilenius (avustavat tehtävät)

Saidean Oy

Salla Itäaho (asiantuntija)

Toivo

Työyhteenniittymä Tähti-Set ja MUUAN

Laura Vara (vastaava suunnittelija)

Johanna Into (pääsuunnittelija)

Tuulikki Tanska

Aleksi Rastas

Viivi Salminen

Ville Saarikoski

Hiroyuki Tsukui

LOCI maisema-arkkitehdit Oy

Pia Kuusiniemi (vastaava suunnittelija)

Anni Holma

Anni Virolainen

AFRY Finland Oy

Kari Saarivirta (vastaava suunnittelija)

rakennesuunnittelu

Ahti Rantonen

rakennesuunnittelu

Sakari Lotvonen (vastaava suunnittelija),

geotekninen suunnittelu

Sitowise Oy

Vladimir Mukkula (vastaava suunnittelija)

sähkö-, valaistus- ja tietoverkkosuunnittelu

Eero Kannisto (vastaava suunnittelija)

lämpö-, vesi- ja ilmastointisuunnittelu

Juho Ronkainen

lämpö-, vesi- ja ilmastointisuunnittelu

visualisoinnit: **Janousek Havlicek**

Jan Havlicek

Martin Janousek

Patricia Morakivo

Locus Quietis

QVIM Arkkitehdit Oy

Kristiina Helin, arkkitehti
Petteri Hiltunen, arkkitehti SAFA
Mikko Ikonen, rakennusarkkitehti
Jouni Ilmarinen, arkkitehti SAFA
Sami Mukkala, arkkitehti SAFA
Ville-Veikko Niskanen, arkkitehti SAFA
Tommi Puustinen, arkkitehti

Sitowise Oy

Reetta Nissilä
maisema-arkkitehtuuri
Jori Markkanen
sähkösuunnittelu
Jouni Rytönen
rakennesuunnittelu
Jukka Räisänen
LVIA-suunnittelu
Lauri Salmi
rakennesuunnittelu
Mika Säisä
LVIA-suunnittelu
Sampsa Tarhanen
sähkösuunnittelu
Timo Tolppa
GEO-suunnittelu

Mielipaikka

Arkkitehtitoimisto K2S Oy

Kimmo Lintula, arkkitehti SAFA
Niko Sirola, arkkitehti SAFA
Mikko Summanen, arkkitehti SAFA

Avustajat:
Iiro Virta
Karri Paasovaara

Nomaji

maisema-arkkitehdit Oy

Mari Ariluoma
maisema-arkkitehti MARK
Lotta Jalava
maisema-arkkitehti MARK

Ramboll Finland Oy

Sami Kolari
rakennesuunnittelu
Timo Raitanen
geo- ja pohjarakentaminen
Jukka Haapaniemi
LVI-suunnittelu
Jyrki Lahtinen
sähkösuunnittelu
Juho Ruotanen
paloturvallisuussuunnittelu

Niittylahti

Kirsti Sivén & Asko Takala Arkkitehdit Oy

Kirsti Sivén
Asko Takala
Albert Rabaza
Alex Torres
Linnea Jääskeläinen

Sitowise Oy

Suvi Saastamoinen
maisemasuunnittelu

A-insinöörit Oy

Seppo Raiski
rakennesuunnittelu
Jari-Tapio Aalto
rakennesuunnittelu
Tiina Ärväs-Tuovinen
geotekninen suunnittelu

Insinööritoimisto Leo

Maaskola Oy

Erkki Immonen
Ivi(a)-suunnittelu

Karawatski Oy

Iiro Karawatski
sähkösuunnittelu
Hannu Lehtinen
sähkösuunnittelu

Voima Graphics Oy

visualisoinnit

